
Vejledning om revision af planen for det kommunale redningsberedskab

2010 - 2013

April 2010

HISTORISK

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	4
2	Regler for dimensioneringsprocessen	5
3	Sammenfattende vurdering af de første planer	6
4	Videreudvikling af den risikobaserede dimensionering	8
5	Eksempler fra kommunerne	9
5.1	Særlige indsatsmæssige forhold	9
5.2	Ændringer i redningsberedskabets dimensionering	10
5.3	Forebyggelse	14
5.4	Uddannelse og øvelser	14
6	Sammenfatning/anbefalinger	15
6.1	Udarbejdelse af risikoprofil	15
6.2	Fastlæggelse af serviceniveau	16
6.3	Beredskabets dimensionering	17
6.4	Uddannelse og øvelse af brandmandskabet	18
6.5	Det forebyggende område	19
Bilag 1	Forslag til disposition for plan	20

1 Indledning

Med den politiske aftale om beredskabet efter 2002 blev den risikobaserede dimensionering af det kommunale redningsberedskab introduceret. Efter en periode med indsamling af erfaringer, udvikling og beskrivelse af principper, bl.a. i *Håndbog i risikobaseret dimensionering* fra december 2004, blev reglerne om de nye dimensioneringsprincipper fastsat i bekendtgørelse nr. 765 af 3. august 2005 om risikobaseret kommunalt redningsberedskab.

Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. september 2005 med en overgangsperiode indtil den 30. juni 2008, hvor alle kommuner skulle have vedtaget og indsendt deres første plan for redningsberedskabet til Beredskabsstyrelsen. Beredskabsstyrelsen har modtaget planer, der er vedtaget af kommunalbestyrelserne, fra samtlige kommuner.

Der er i bekendtgørelsen nogle få egentlige krav til dimensioneringen af redningsberedskabet bl.a. i form af krav til førstedykningens sammensætning og ledelsen af den tekniske indsats.

Derudover er der krav til dimensioneringsprocessen, herunder de elementer som kommunerne skal gennemføre (udarbejdelse af risikoprofil og fastlæggelse af serviceniveau) før fastlæggelsen af selve redningsberedskabets dimensionering. Der er endvidere krav om, at disse elementer skal beskrives i en plan, og at denne plan skal revideres i det omfang, udviklingen gør det nødvendigt, dog mindst én gang i hver kommunal valgperiode. Endelig er der en beskrivelse af Beredskabsstyrelsens rolle i forbindelse med udarbejdelse, vedtagelse og revision af dimensioneringsplanen.

I denne vejledning har Beredskabsstyrelsen samlet en række af de erfaringer, der er indhøstet i forbindelse med de første faser af indførelsen af risikobaseret dimensionering af det kommunale redningsberedskab. Dermed håber styrelsen at kunne give inspiration til den kommende proces med revision af kommunernes dimensioneringsplaner.

Vejledningen indeholder således en række "gode eksempler" på konkrete kommunale tiltag som følge af de nye dimensioneringsregler. Der kan bl.a. nævnes: anskaffelse af særligt materiel, indførelse af drejestige/redningslift som afløser for påhængsstige, fokus på vandforsyning til brandslukning, etablering af dykker- eller bådberedskaber og fokus på højderedning og "brøndredning".

Endvidere indeholder vejledningen en beskrivelse af nogle af de erfaringer, som Beredskabsstyrelsen har indhøstet omkring processen i forbindelse med administrationen af de nye regler og implementeringen af de første kommunale dimensioneringsplaner – dvs. de planer, der er udarbejdet i foregående kommunale valgperiode.

2 Regler for dimensioneringsprocessen

I bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab gives der de enkelte kommuner mulighed for at tilrettelægge redningsberedskabet ud fra en vurdering af de lokale risici og andre forhold, der efter kommunalbestyrelsens vurdering bør tages højde for.

Muligheden for at tilrettelægge et skræddersyet lokalt redningsberedskab er således en væsentlig del af indholdet i bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab. Beredskabslovens overordnede målsætning er dog fortsat, at det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en forsvarlig indsats mod skader på personer, ejendom og miljø.

Beredskabsstyrelsen har konstateret, at der hos enkelte kommuner har været usikkerhed om det tidsmæssige forløb og rækkefølgen i planlægningsprocessen, ligesom der har været usikkerhed om, i hvilket omfang efterfølgende revisioner skal følge den samme procedure som den første plan, nemlig den procedure, der er beskrevet i bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab.

Efter reglerne i bekendtgørelsen skal kommunalbestyrelsen med henblik på Beredskabsstyrelsens udtalelse indsende forslag til plan eller revision af planen med en beskrivelse af risikoprofilen samt det foreslåede serviceniveau og en angivelse af redningsberedskabets organisation, dimensionering mv. Dette forudsætter, at der foreligger et egentligt forslag ledsaget af en indstilling, og det gælder både den første plan og efterfølgende revisioner af planen i en ny valgperiode.

Såfremt der opstår et revisionsbehov, fordi der sker væsentlige ændringer i dimensioneringsgrundlaget (risikoprofilen) eller i opgavevaretagelsen (serviceniveauet), skal planen ligeledes på ny underkastes den behandling, der beskrives i bekendtgørelsen om risikobaseret dimensionering.

Beredskabsstyrelsen skal i forbindelse med sin udtalelse navnlig påse, om der i planforslaget er sikret overensstemmelse mellem risikoprofilen og redningsberedskabets organisation, dimensionering mv. og kan indhente supplerende oplysninger fra kommunalbestyrelsen til brug for udtalelsen. Med andre ord skal Beredskabsstyrelsen vurdere, om kommunen lever op til beredskabslovens krav om et forsvarligt beredskab, jf. beredskabslovens § 12, herunder at bekendtgørelsens minimumskrav til planerne er opfyldt.

Beredskabsstyrelsen foretager en teknisk og beredskabsfaglig gennemgang af planforslaget. Heri indgår bl.a. en vurdering af placeringen af brandstation(er), bemandingsforhold, køretøjs sammensætning, tilrettelæggelse af indsatsledervagten og valgte udrykningstider. Desuden indgår en vurdering af planforslagets redegørelse for den forebyggende indsats samt personalets uddannelsesniveau, kompetenceudvikling samt øvelsesaktiviteter.

På baggrund af Beredskabsstyrelsens udtalelse skal forslaget til plan eller revision af planen for det kommunale redningsberedskab derefter behandles og vedtages af kommunalbestyrelsen i et møde.

Det skal understreges, at Beredskabsstyrelsens gennemgang af planforslaget ikke rummer en godkendelse af planen, idet det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for planen og dermed for dimensioneringen af redningsberedskabet.

3 Sammenfattende vurdering af de første planer

Der kan ikke gives et præcist billede af, hvorledes kommunerne har reageret på Beredskabsstyrelsens udtalelser. Generelt er det dog vurderingen, at Beredskabsstyrelsens udtalelser er blevet positivt modtaget og har givet anledning til ændringer i de fremsendte forslag eller er blevet inddraget i det videre arbejde med planen.

Det overordnede, generelle indtryk af de modtagne planer har været, at der ikke er sket væsentlige ændringer i redningsberedskabernes organisation, virksomhed, dimensionering og materiel i forhold til perioden, inden bekendtgørelsen om risikobaseret dimensionering trådte i kraft.

Der er dog sket en del ændringer af kommunernes indsatsledervagtordninger, hvilket nok både skyldes indførelsen af den risikobaserede dimensionering og strukturreformen, der trådte i kraft den 1. januar 2007 med den konsekvens, at antallet af kommuner blev reduceret fra 271 til 98. Hvor der tidligere ofte var en indsatsledervagt i hver af de mindre kommuner, er der i dag ofte kun én indsatsledervagt i en række af de større kommuner.

De nye dimensioneringsregler åbner også mulighed for, at den tekniske ledelse på skadestedet i visse situationer kan varetages af en holdleder med den fornødne uddannelse. Der er et større antal kommuner, der benytter sig af denne mulighed.

Beredskabsstyrelsen har bemærket, at der har været nogen usikkerhed om, hvad begrebet "førsteudrykning" dækker, da der ikke længere er fastsat detaljerede krav til denne. Således har der været tvivl om, hvorvidt de udarbejdede kapacitetsanalyser skal være normgivende for kravene til førsteudrykningens sammensætning. Denne problemstilling hænger også sammen med det behov, som de repræsentative scenarier kan pege på, for at udarbejde møde- og alarmeringsplaner for særlige objekter eller hændelsestyper og indgå aftaler med andre beredskaber herom.

Beredskabsstyrelsen har herudover bemærket, at en række kommuner har peget på det u hensigtsmæssige i, at der i bekendtgørelsen fastholdes en afgangstid på 5 minutter efter alarmcentralens afgivelse af alarmeren. Det er således fremført, at den samlede udrykningstid, som fastsættes af kommunalbestyrelsen som en del af serviceniveauet, har en større betydning for mulighederne for at yde en forsvarlig indsats og dermed for borgerne.

Ved gennemgang af kommunernes planforslag har Beredskabsstyrelsen endvidere konstateret, at kun et mindre antal kommuner har inddraget og beskrevet forhold vedrørende mandskabs, herunder hold- og indsatsledernes, kompetencer og uddannelsesbehov som emner i dimensioneringsarbejdet.

Hovedtendensen er, at kommunerne alene har henvist til, at mandskabet gennemfører de lovpligtige uddannelser. I de typiske planforslag fremgår det således ikke, på hvilken måde der sikres en sammenhæng mellem dimensioneringsgrundlaget (de konstaterede risici), kompetencebehovet og kompetenceudviklingen for personalet. Det gælder både på det forebyggende og det afhjælpende område.

En del kommuner har anført, at holdlederne får den fornødne uddannelse, såfremt de skal varetage den tekniske ledelse på skadestedet. Kommunerne har ikke beskrevet denne fornødne uddannelse nærmere. Det er Beredskabsstyrelsens vurdering, at hovedparten af disse kommuner benytter sig af kurset "Holdleder som teknisk leder", og at kun få kommuner har tilrettelagt deres egen opkvalificering af holdlederne med baggrund i dimensioneringen.

Tilsvarende er det hovedtendensen, at øvelsesvirksomheden i denne fase af dimensioneringen ikke indgår som et element i afprøvning eller udvikling af kommunens redningsberedskab.

Det kan konstateres, at der er sket en vis udskiftning af køretøjerne, idet flere ældre køretøjer er udskiftet med nye, og en række kommuner har udstyret køretøjer med materiel til at varetage opgaven med frigørelse af fastklemte ved trafikuheld.

Det kan endvidere konstateres, at der ikke er sket væsentlige ændringer i det samlede antal brandstationer, men at et mindre antal stationer har ændret status. Således er nogle stationer ændret fra at være drevet af et entreprisebrandvæsen (Falck) til at være kommunale brandstationer og omvendt, mens andre brandstationer har ændret status fra hjælpeberedskabsstation til beredskabsstation. En brandstation er ændret fra at være bemanded med deltidsansatte til at være bemanded med heltidsansatte brandmænd.

Med hensyn til det forebyggende område er der mange kommuner, som har valgt udelukkende at gennemføre de opgaver, der kræves efter lovgivningen (brandsyn og brandteknisk byggesagsbehandling). På den anden side er der kommuner, der i planforslagene har tilkendegivet, at man vil styrke det forebyggende arbejde. Der er således i visse kommuner planlagt forebyggende initiativer, der eksempelvis sætter fokus på børn og unges viden om brandforebyggelse. Nogle få kommuner har angivet, at der afsættes flere ressourcer til det forebyggende område.

Beredskabsstyrelsen skal endelig pege på, at der i flere kommuner er set en meget aktiv lokal debat, herunder i medierne, om dimensioneringen af redningsberedskabet – dog primært om det afhjælpende beredskab. Dette vurderer styrelsen som en positiv udvikling og en konsekvens af, at der i lokalsamfundet er sat fokus på redningsberedskabet i forbindelse med indførelsen af den risikobaserede dimensionering.

Beredskabsstyrelsen har gennemført en spørgeskemaundersøgelse med henblik på at få et overblik over status for kommunernes arbejde med risikobaseret dimensionering, herunder implementeringen af de første planer. En række af resultaterne af denne undersøgelse indgår i kapitlerne med eksempler fra kommunerne (kapitel 5) og styrelsens sammenfatning/anbefalinger (kapitel 6).

4 Videreudvikling af den risikobaserede dimensionering

Indførelsen af den risikobaserede dimensionering af det kommunale redningsberedskab er sket i en række trin, hvor første trin var udviklingen af principper om og regler for den risikobaserede dimensionering. Der blev her udarbejdet og udsendt en håndbog i risikobaseret dimensionering i december 2004, og udsendt bekendtgørelse nr. 765 i august 2005 om risikobaseret kommunalt redningsberedskab, som blev ændret ved bekendtgørelse nr. 872 i juli 2007. I forbindelse hermed blev der gennemført et antal kurser for de af kommunernes medarbejdere, der skulle forstå dimensioneringsprocessen.

Næste trin var kommunernes udarbejdelse af forslag til plan for dimensionering, Beredskabsstyrelsens udtalelse over disse forslag og kommunalbestyrelsernes endelige vedtagelse af planerne. Dette arbejde blev principielt afsluttet i sommeren 2008, og i forbindelse hermed har styrelsen ydet en væsentlig rådgivningsmæssig indsats over for kommunerne, idet omkring 30 kommuner valgte at modtage separat rådgivning omkring arbejdet med udarbejdelse af planforslaget.

Efter vedtagelsen i kommunalbestyrelsen påbegyndtes implementeringen af de vedtagne planer og de foreslåede ændringer og tilpasninger. Implementeringsprocessen forløber typisk over en længere periode, og den har været og er fortsat i fokus ved styrelsens tilsyns- og rådgivningsbesøg ved og kontakten med de kommunale redningsberedskaber.

På baggrund af erfaringsindsamlingen ved de sidste års tilsyns- og rådgivningsbesøg og den viden, som styrelsen har erhvervet sig ved dialogen med kommunerne siden indførelsen af den risikobaserede dimensionering, har styrelsen udarbejdet denne vejledning til kommunerne med henblik på den kommende revision af kommunernes dimensioneringsplaner.

Beredskabsstyrelsen vil derudover i samarbejde med kommunerne vurdere behovet for eventuelle supplerende uddannelses tilbud, der kan understøtte kommunernes fortsatte arbejde med dimensioneringen.

Beredskabsstyrelsen skal henlede opmærksomheden på den ændring af beredskabslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., der skete med lov nr. 1335 af 19. december 2008. Beredskabsstyrelsen skal herefter ikke længere godkende de aftaler, som kommunerne indgår med andre kommuner, private redningsvæsen eller andre om at udføre opgaver inden for kommunens redningsberedskab. Disse aftaler skal i stedet for fremover fremgå af delplanen for det kommunale redningsberedskab (planen vedrørende den risikobaserede dimensionering), der indgår i kommunalbestyrelsens samlede plan for kommunens beredskab, jf. beredskabslovens § 25, stk. 1.

5 Eksempler fra kommunerne

I det følgende gives en række eksempler på foranstaltninger/initiativer, der er taget i kommuner på baggrund af det hidtidige arbejde med at indføre risikobaseret dimensionering, herunder især arbejdet med at identificere og analysere de lokale risici. Eksemplerne vedrører såvel særlige indsatsmæssige forhold, der skal iagttages f.eks. i forbindelse med uheld på specifikke virksomheder eller brande i særlige bygninger, som egentlige ændringer i dimensioneringen af det materielle og mandskabsmæssige beredskab.

5.1 Særlige indsatsmæssige forhold

Anskaffelse af særligt materiel

Den tidligere beredskabschef i Århus, Jakob Vedsted Andersen, siger om de særlige forhold på oliehavnen:

"Helt i tråd med intentionerne bag risikobaseret dimensionering iværksatte beredskabskommissionen en analyse på baggrund af en eksplosion og efterfølgende brand på et oliedepot i Buncefield i England i 2005. Formålet med analysen var at undersøge den operative kapacitet til bekæmpelse af brande på Oliehavnen i Århus. Analysen viste klart, at den kapacitet, som var til rådighed, ikke var tilstrækkelig, men opfyldte de krav, der var stillet til Oliehavnen tilbage i starten af 1970'erne.

Analysen afstedkom, at Byrådet i Århus bevilligede penge til opgradering af det kommunale beredskabssupplerede materiel i form af specialtendere, mobile vandkanoner, skumvæskekapacitet, kraftigt pumpemateriel, F-slanget etc. Som en del af det "nye beredskab" til bekæmpelse af brande på Århus Havn indgår ligeledes ændrede møde- og alarmeringsplaner, der foruden ændret udrykningssammensætning med flerstationers udrykning ligeledes inkluderer Beredskabsstyrelsen Midtjylland bl.a. med henblik på tilvejebringelse af skumreserver."

Udarbejdelse af møde- og alarmeringsplaner

Chefen for Beredskabsstyrelsen Midtjylland, Ole Mæhlisen:

"De mange naturbrande i Midt- og Vestjylland har medført, at de fleste kommuner har valgt at udarbejde gode, detaljerede møde- og alarmeringsplaner til en lang række plantager, klit-, hede- og mo-seområder. Vi indgår meget gerne i dialog om at udarbejde disse planer, og vi afprøver dem jævnligt under øvelser. Det er en meget stor fordel for alle de mange aktører, der indgår i planerne, at mødes under realistiske forhold for at øve sig. Ikke nok med at netværk dannes, og planerne løbende evalueres og tilpasses, men øvelse er det næstbedste til at gøre alle i redningsberedskabet dygtige til arbejdet. Og så skærper det tydeligt vore værnepligtiges interesse for senere i livet at fortsætte i redningsberedskabet."

Øget bemanning ved ABA-alarmer til plejehjem

Beredskabschefen i Hjørring, Knud Børge Møller:

"Ved analysen af udrykning til ABA-alarmer kan det konstateres, at mere end 95 % er blinde alarmer. Af de reelle alarmer fra ABA-anlæg slukkes mere end 95 % med ét rør – typisk et HT rør. Dette er begrundelsen for, i første omgang, at reducere udrykningens størrelse til en automobilsprøjte med 1+3. Ved ikke-krævede anlæg kunne det overvejes, at reducere yderligere til 1+1 i en HSE, med samtidig instruktion til virksomheden om at supplere alarmer med en 112 melding, hvis der konstateres brand. Dette kunne varieres over døgnet i forhold til tilstedeværelsen af personer på virksomheden.

Ved alarmer fra plejehjem, er der typisk tale om brand på en stue, når det er en reel alarm. Her vil beboeren være i umiddelbar livsfare. Hvis plejehjemmet ligger tæt på brandstationen vil en

automobilsprøjte med 1+3 være hurtigt fremme og kunne gennemføre en livreddende indsats. Ligger plejehospitalet langt fra brandstationen med en udrykningstid på 15 min., kan branden, og specielt røgen, have spredt sig, så også andre beboere end beboeren i lejligheden, er i fare. Her kunne det være hensigtsmæssigt at afsende en større udrykning, så flere røgdykkerhold kan indsættes. Optimalt kunne der afsendes en HSE med et røgdykkerhold, der kan indsættes 3 – 5 minutter før automobilsprøjtes ankomst.”

Anskaffelse af termiske kameraer

Knud Børge Møller siger endvidere:

”Ved beredskabet i Hjørring Kommune blev der i 2000 indsat et termokamera i forbindelse med etableringen af en HSE. Termokameraet er et kamera indbygget i brandmandens hjelm, og giver således brandmanden frie hænder til at arbejde og redde indespærrede.

Erfaringerne med kameraet er meget positive. Indespærrede findes meget hurtigere, da de umiddelbart kan lokaliseres. Indsatsen for brandmandskabet er meget mere sikker, da de langt bedre kan orientere sig, og mulighederne for at lokalisere brande i etageadskillelser, loftsrum mv. er optimale. Et værktøj, der i den grad gør en afgørende forskel på så mange fronter og sparer liv, tid og værdier, da brandene kan slukkes hurtigere og nedbrydning kan begrænses til et minimum, må indgå i overvejelserne om at skabe det mest effektive og slagkraftige beredskab. Det er en langt mere interessant diskussion end antallet af brandmænd og køretøjer.

Der er nu indsat fem termokameraer på de fire stationer i Hjørring Kommune, så der altid er mindst et kamera med i førsteudrykningen placeret på HSE/automobilsprøjte. Ved melding om bygningsbrand er det automatik, at 2. røgdykker anlægger hjelm med termokamera.”

5.2 Ændringer i redningsberedskabets dimensionering

Differentiering af beredskabet over døgnets timer

I København afslørede risikoanalysen, at der var flere udrykninger i dagtimerne end i nattetimerne. Chef for Brand- og Redning, Magnus Mattsson:

”Vi blev opmærksomme på, at der er op til tre gange så mange udrykninger i dagtimerne som i nattetimerne. Det kom ikke bag på os, men når man lægger det sammen med, at vores øvelsesaktiviteter, værkstedsbesøg etc. også foregår i dagtimerne, samtidig med at f.eks. terrortruslen og sandsynligheden for toguheld og lignende er større i dagtimerne, var det pludselig en faktor, som vi ikke kunne se bort fra. Derfor indrettede vi to dagsprøjter, der kunne blive bemandet i dagtimerne på hverdage.

Dagsprøjterne er ikke bundet til en specifik brandstation, men kan afløse på alle syv stationer i kommunen. Dagsprøjterne bliver også tit brugt i forbindelse med forsøg med nyt materiel, taktikker mv. Det er her en fordel at have en løbende kontakt med mandskabet, som der er mulighed for, når de er på arbejde alle ugens hverdage”.

Differentiering af udrykningssammensætningen

Af bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt redningsberedskab fremgår det, at kommunalbestyrelsen skal sammensætte en førsteudrykning, der er afpasset efter alarmmeldingen, og som sikrer, at der kan ydes en forsvarlig afhjælpende indsats. I Hillerød valgte man at efterleve denne bestemmelse ved at definere et større antal udrykningssammensætninger. Beredskabschef Morten Schou:

”I vores første plan for risikobaseret dimensionering valgte vi at beskrive 21 forskellige udrykningssammensætninger. Det var i starten lidt vanskeligt at forstå for brandmændene, men vi har løbende fulgt udviklingen og har nu 16 forskellige udrykninger, og brandmændene har erkendt, at det er hensigtsmæssigt at afsende den udrykning, som er relevant for den pågældende hændelse.”

Indsættelse af drejestige/redningslift

I Frederikssund har man ikke før haft en drejestige. Beredskabschef Kim Lintrup:

"Arbejdet med den risikobaserede dimensionering har vist, at Frederikssund Kommune har en del risikobjekter, hvor analysen har vist et behov for, at beredskabet kan foretage redning og arbejde i højden. Et behov den gamle dimensioneringsbekendtgørelse ikke tog højde for."

I Sorø Kommune har man heller ikke tidligere haft drejestige eller redningslift. Beredskabschef Sven Urban Hansen:

"I forbindelse med risikoanalysen blev det påpeget, at vi havde behov for at styrke vores muligheder for personredning i bygninger med mere end 3 etager. I dag bruges en 18 m påhængsstige til personredning i disse situationer. Påhængsstigen er dog ikke tidssvarende, hverken sikkerhedsmæssigt eller arbejdsmiljømæssigt, hvorfor der i oplæg til det fremtidige serviceniveau blev indarbejdet et ønske om anskaffelse af en 30 m stige eller redningslift. Efterfølgende har byrådet bevillet de nødvendige midler, således at en ny redningslift kunne indsættes i beredskabet den 1. april 2010".

Bornholm har heller ikke tidligere rådet over redningskøretøjer til høje bygninger. I modsætning til de to ovennævnte eksempler er situationen på Bornholm den, at man ikke umiddelbart kan tilkalde nabohjælp, så der er nu indsat en drejestige i Allinge (Gudhjem) og en redningslift i Rønne. Viceberedskabschef Palle K. Tourell:

"I forbindelse med udarbejdelsen af risikoanalyserne stod det klart, at der manglede materiel til indsatser ved høje bygninger, krydstogtskibe mv. I den reviderede alarmeringsplan for Bornholms Brandvæsen tilkaldes lift eller stige således i førsteudrykningen til brand i etageejendomme, institutioner, industribygninger samt brand i skib ved kaj. Herudover afsendes køretøjerne også i førsteudrykningen ved skorstensbrande."

Vandforsyning til brandslukning

I Gribskov har der været fokus på spørgsmålet om vandforsyning til brandslukning. Beredskabschef Peter Cowland:

"Vi har 650 brandhaner, og rigtig mange af dem giver ikke tilstrækkeligt med vand. Det gælder f.eks. brandhaner i sommerhusområder, hvor vandledningerne ofte er små. Ydelser på mellem 300 og 500 liter/ minut er ikke ualmindeligt."

Erfaringerne fra brande viser, at vi gerne kører lidt længere for at tappe fra en brandhane, der giver rigeligt med vand, og vi har derfor besluttet at nedlægge de brandhaner, vi alligevel ikke bruger. Vi forventer at komme ned på ca. 100 højtydende brandhaner, placeret så de er lette at komme til. Der er dog områder i kommunen, hvor vi fortsat vil have brandhaner stående relativt tæt, f.eks. har vi nogle byområder med mange stråttækte huse og smalle gader, og her bevarer vi de fleste brandhaner. I samarbejde med kommunens 14 små og store vandværker arbejder vi hen imod en samlet plan for brandhaner, så vi får vores ønsker med, når vandværkerne udarbejder strategi for reovering af deres vandledninger."

Udgiften til at nedlægge en brandhane er i gennemsnit 10.000 kroner, og vi nedlægger for tiden ca. 10 brandhaner om året, oftest når vandværket lægger nye vandledninger eller brandhane kræver reparation."

I nabokommunen Hillerød har der også været fokus på vandforsyningsproblematikken, og der vil efter årsskiftet blive iværksat et delprojekt omkring den fremtidige vandforsyning i forbindelse med revisionen af dimensioneringsplanen. Beredskabschef Morten Schou:

"Vi har i Hillerød 21 vandværker, hvoraf nogle betjener relativt få husstande og derfor ikke kan levere tilstrækkeligt med vand til brandslukning. Vi har allerede afskaffet slangetenderen og dels erstattet den med en tanksprøjte, dels placeret slanger på vores HSE, så den også skulle kunne fungere som slangetender. Det var imidlertid ikke en succes, da HSE'en i tilfælde af brand typisk vil påbegynde selve slukningsarbejdet og derved være bundet på brandstedet og vil ikke kunne fungere som slangetender.

Vi vil derfor nu analysere hele vandforsyningsområdet og kigge på andre muligheder for fremtidens vandforsyning, f.eks. anskaffelse af en terrængående tankvogn eller et muligt samarbejde med Gribskov Kommune, da stationen i Helsingør ikke ligger så langt fra kommunegrænsen."

I Greve Kommune er der iværksat et projekt vedrørende ny strategi for vandforsyning til brandslukning. Viceberedskabschef Ole Qvist:

"Når projektet er fuldt implementeret, vil vi have et mindre antal brandhaner i kommunen, som er strategisk placeret og med en vandydelse på minimum 800 liter i minuttet. Der er ligeledes indsat ny autosprøjte i førsteudrykningen, som medbringer 5.000 liter vand."

Frigørelse af fastklemte

De fleste kommuner har nu placeret materiel til "let frigørelse" (frigørelse af fastklemte i personbiler og lign.) på de enkelte automobilsprøjter, mens materiel til "tung frigørelse" (frigørelse af fastklemte i lastvogne, busser og tog) ofte er centralt placeret i en kommune, der eventuelt også – efter aftale – kan dække nabokommunerne. Frederikssund er et eksempel på sidstnævnte, og beredskabschef Kim Lintrup siger:

"Frederikssund råder over en ressource som andre kommuner og beredskaber, jf. bekendtgørelsens bestemmelser, altid kan tilkalde."

Andre kommuner har valgt at tilkalde assistance til "tung frigørelse" fra beredskabets niveau 2 eller 3.

I Hillerød Kommune har man valgt at placere let frigørelsesværktøj på HSE'en. Beredskabschef Morten Schou:

"Da det ved frigørelsesopgaver kan være afgørende at iværksætte en hurtig indsats, har vi placeret frigørelsesværktøj på vores HSE, og det har vi haft stor succes med. Vi har med HSE'en i øjeblikkelig udrykning sikret en hurtig førsteindsats, og løsningen gør endvidere, at vi kan specialisere det faste mandskab med de nødvendige kompetencer."

Etablering af dykker- eller bådberedskab

På Bornholm er der nu etableret et dykkerberedskab i samarbejde med Falck i Nexø. Viceberedskabschef Palle K. Tourell:

"Pr. 1. januar 2007 indgik Bornholms Regionskommune et samarbejde med Falck om dykkerberedskab. Ved melding om drukne- eller kæntringsulykker mv. rykker Falck ud med et dykkerhold bestående af en dykker samt en dykkerassistent. Dykkerholdet afgår fra stationen senest 5 minutter efter modtagelse af alarmer. Dykkerholdet bliver suppleret af en autosprøjte fra Bornholms Brandvæsen bemannet med 1+5 samt en kommunal indsatsleder."

Såvel Nordsjællands Brandvæsen som Rudersdal Hørsholm Brandvæsen har hver for sig haft et begrænset redningsdykkerberedskab. De to brandvæsener har nu besluttet at etablere et fælles dykkerberedskab, der består af "halve" udrykningsenheder med en dykker og en dykkerassistent fra begge brandvæsener, der rykker ud samtidig. Beredskabschef Jesper Djurhuus siger:

"Etableringen af det fælles dykkerberedskab gør, at vores samlede beredskabsmæssige ressourcer udnyttes bedre. Samtidig er det med til at bibringe vores medarbejdere ny viden samt forståelse for

helheden i beredskabet. Jeg håber, at vi i fællesskab kan finde andre områder, hvor vi kan udnytte ressourcerne på tværs af kommunegrænserne til gavn for borgerne"

Frederikssund Kommune har etableret et bådberedskab i Jægerspris til opgaver i de kystnære områder. Beredskabschef Kim Lintrup:

"En kommune der strækker sig langs og mellem såvel Isefjord som Roskilde Fjord, med mange gæstesejlere om året, har også et behov for at skabe tryghed og sikkerhed for gæster, der kommer sejlene til kommunen".

Sorø har etableret et bådberedskab til søerne, og beredskabschef Sven Urban siger:

"Vi har - længe før den risikobaserede dimensionering blev indført - tilpasset beredskabet i Sorø Kommune til de aktuelle risici, vi vidste, der var i kommunen. En af de risici vi havde erkendt, var et uheld på en af vores søer omkring Sorø. Vi vidste også, at vi ikke havde nogen mulighed for at komme til hjælp, da vi hverken rådede over udstyr til indsats ved ulykker på isen om vinteren eller ulykker med sejlbåde, kanoer mv. om sommeren. Der var således et udtalt behov for at få etableret et beredskab til ovenstående situationer. Så allerede inden vi var færdige med vores plan for den risikobaserede dimensionering, indkøbte vi primo 2007 det nødvendige udstyr i form af båd, isflåde mv. Bådberedskabet indgik i det operative beredskab medio 2007, efter at alt mandskab var blevet uddannet."

Beredskabschef Claus Andersen, Haderslev:

"I Haderslev er der etableret et bådberedskab med henblik på at kunne udføre assistance til ulykker langs kommunens lange kyststrækning (ca. 48 km.) og i kommunens store søer. Beredskabet varetages af de fastansatte i dagtimerne og af frivillige aften/nat, i weekends og på helligdage. Alle, der deltager i vagten, har gennemgået og bestået Søfartsstyrelsens speedbådscertifikatuddannelse."

Højderedning/brøndredning

Flere kommuner har etableret et særligt beredskab til varetagelse af redningsopgaver på svært tilgængelige områder (i højden og i dybden). Det gælder bl.a. på Bornholm, hvor viceberedskabschef Palle K. Tourell siger:

"På Bornholm har vi fra 1. juli 2008 etableret et beredskab til varetagelse af redningsopgaver på svært tilgængelige lokaliteter, idet der på øen er en hel del klipper, vindmøller mv. Beredskabet varetages af Bornholms Brandvæsens station i Allinge, hvor mandskabet har gennemgået en uddannelse i højderedning og efterfølgende hver måned afholder øvelser, hvor udstyret og de forskellige teknikker afprøves."

Brandchef Finn Antonisen fra Lolland:

"Etableringen af et beredskab til højderedning var egentligt mest tænkt til at skulle anvendes i det meget store antal vindmøller, vi har i vores område. Det har efterfølgende vist sig, at højderedderne og deres udstyr er særdeles anvendeligt til andre redningsopgaver. Der er bl.a. gennemført redning af en person fra en 10 m. dyb brønd, hvor adgangsforholdene var så snævre, at eneste mulighed for at bjærge personen var med de redningsseler og hejseudstyr, som højderedderne råder over. Der er ligeledes fortaget redning af en tilskadekomne person fra en 30 m. dyb/høj sukkersilo, hvor den tilskadekomne skulle bjærges meget forsigtigt på grund af en ryg-/nakkeskade. Begge opgaver kunne have fået et helt anderledes udfald, hvis brandvæsnet ikke havde haft det fornødne udstyr og mandskab med den fornødne uddannelse. Fremadrettet har vi udfordringerne omkring Femernforbindelsen. Her bliver der helt klart et behov for at råde over redningsmandskab med særlige kompetencer."

Også i Frederikssund er der etableret et beredskab til redning af personer i såvel højden som i dybden. Beredskabet har uddannet 10 personer til redning heriblandt to instruktører. Beredskabschef Kim Lintrup siger:

"Redning er en del af beredskabslovens krav til det kommunale redningsberedskab. Derfor har vi valgt at gå ind i denne opgave, således at vi kan skabe størst mulig tryghed for vore borgere, gæster og arbejdspladser."

Samarbejde omkring løsning af opgaver med højderedning kan også være en løsning, da disse opgaver er sjældent forekommende. Investering i udstyr og uddannelse af mandskab i nærliggende kommuner er derfor ikke "rentabelt". Beredskabsinspektør Jesper Hansen, Skanderborg, siger:

"Hos Brand & Redning Skanderborg havde man allerede i begyndelsen af 2006 indkøbt udstyr til blandt andet højderedning og samtidig uddannet seks mand i brugen af udstyret. I 2008 rettede nabokommunerne henvendelse til Skanderborg om et eventuelt samarbejde, og der blev derfor indgået aftaler med Århus, Horsens, Silkeborg, Odder og Favrskov Kommuner om assistance i forbindelse med højderedning."

Aftalen med nabokommunerne gælder stadigvæk, og i løbet af 2009 har Brand & Redning Skanderborg og Århus Brandvæsen desuden påbegyndt et tættere øvelsessamarbejde omkring højderedning. Silkeborg Brand & Redning er i 2009 påbegyndt uddannelse af eget mandskab i højderedning og vil derfor fremover selv varetage opgaven."

I forbindelse med samarbejdet med Århus Brandvæsen og uddannelse af mere mandskab har Brand & Redning Skanderborg fået et bedre overblik over mulige opgaver inden for højderedning og er derfor i gang med arbejdet med at planlægge en optimering af såvel udstyr som uddannelse. Planen fremover går blandt andet på oftere at komme ud og både besigtige og øve på de objekter, hvor der er mulighed for, at mennesker og dyr kan komme til skade enten i højden eller på dybtliggende lokaliteter og derfor have behov for at skulle bjærges af redningsberedskabet."

5.3 Forebyggelse

Flere kommuner har foretaget en grundig analyse af, hvor der kunne være behov for forebyggelsestiltag. Det har medført en styrkelse af det forebyggende område, f.eks. på Bornholm, hvor viceberedskabschef Palle K. Tourell siger:

"På Bornholm blev der pr. 1. januar 2008 udnævnt en forebyggelseskonsulent i forbindelse med et generationsskifte i brandvæsenets ledelse. Den tidligere brandchef helliger sig nu primært opgaver omkring forebyggelsestiltag, herunder undervisning i førstehjælp og elementær brandslukning. Men også opgaver med rådgivning og udarbejdelse af evakueringsplaner/beredskabsplaner for de mange kommunale institutioner og virksomheder samt deltagelse i kampagner med forebyggende tiltag er på listen over arbejdsopgaver."

5.4 Uddannelse og øvelser

På Bornholm udarbejdes der uddannelsesplaner for alle i redningsberedskabet. Planerne udarbejdes for en 4-årig periode. Viceberedskabschef Palle K. Tourell siger:

"Fra 2007 udarbejdes uddannelsesplaner for alle ansatte i Bornholms Brandvæsen. Uddannelsesplanen revideres hvert år og giver et overblik over, dels hvilke uddannelser de ansatte forventes at gennemføre i løbet af en årrække, dels hvem der specifikt skal gennemføre uddannelse det pågældende år og sidst men ikke mindst et økonomisk overblik."

6 Sammenfatning/anbefalinger

Beredskabsstyrelsen er i forbindelse med modtagelse af de første dimensioneringsplaner fra kommunerne blevet præsenteret for en række forskellige opbygninger af planen. Det skal her understreges, at der ikke i reglerne for kommunernes risikobaserede dimensionering er krav til, hvilken form dimensioneringsplanen skal have. Der er således valgfrihed, for så vidt angår planens opbygning og struktur.

Det kan imidlertid være hensigtsmæssigt, at der er en gennemgående struktur og systematik – en såkaldt rød tråd – i planen, således at læserne, især "udefrakommende", på en let og overskuelig måde kan orientere sig om planens indhold. Beredskabsstyrelsen har udarbejdet *Forslag til disposition for plan for det kommunale redningsberedskab (risikobaseret dimensionering)*, der kan bruges som oplæg til, hvordan en plan kan opbygges. Dette dispositionsforslag er gengivet i bilag 1 til denne vejledning.

6.1 Udarbejdelse af risikoprofil

De fleste kommuner har allerede udarbejdet en risikoprofil i forbindelse med arbejdet med den første dimensioneringsplan. Det er imidlertid ved planrevisionen vigtigt at have for øje, at risikoprofilen kan have ændret sig, f.eks. ved etablering eller omlægning af industrielle aktiviteter eller ændringer i infrastrukturen. For at få et overblik over om der er sket ændringer, kan Beredskabsstyrelsens dispositionsforslag anvendes som inspiration. Derudover kan især peges på følgende opmærksomhedspunkter:

Valg og præsentation af statistikker

Det er vigtigt at præsentere statistikker på en overskuelig måde, og i forbindelse med planrevisionen vil det være særdeles vigtigt at supplere f.eks. udrykningsstatistikkerne med data for de år, der er forløbet siden udarbejdelse af det første planforslag. Udrykningsstatistikker bør desuden præsenteres, så det fremgår, om der er variationer over døgnets timer og årstider, og om der er sket en udvikling over årene. Endvidere bør statistikken beskrive omfanget af samtidighed (flere samtidige hændelser).

Ved udarbejdelse af statistik og anden dokumentation kan de oplysninger, som kommunen har registreret i ODIN benyttes. I ODIN kan der således udskrives en række forskellige statistikker og rapporter. Kommunernes ODIN-data bliver endvidere nyttiggjort i Redningsberedskabets Statistikbank, hvor brugerne selv kan sammensætte mere detaljerede statistikker eller downloade statistik til videre bearbejdning, se statistikbank.brs.dk.

Kobling af hændelser til objekter

Da udarbejdelsen af risikoprofilen normalt vil tage udgangspunkt dels i udvælgelse af objekter, dels i fastlæggelsen af hændelsestyper (mulige uheld), er det vigtigt at sammenkoble, hvilke hændelser der er relateret til hvilke objekter med henblik på at fastlægge de samlede risici i kommunen, herunder om der er tendens til en geografisk fordeling af uheldene.

Entydig anvendelse af betegnelser for scenarier

Beredskabsstyrelsen har konstateret, at en række kommuner i de første planer ikke har været konsekvente i anvendelsen af betegnelser (navne) for de udvalgte scenarier, f.eks. kan der være anvendt forskellige betegnelser i scenarieanalyserne og i beskrivelse af kapacitetsniveauerne. Dermed kan det være svært at sammenkoble scenarierne i de forskellige dele af plankomplekset.

Udvælgelse af repræsentative scenarier

Det vil være hensigtsmæssigt at give en kort begrundelse for udvælgelse af de repræsentative scenarier, især hvis det vurderes, at der er sket ændringer i kommunens risikoniveau, og nye scenarier ind-

drages som repræsentative. Her kan bl.a. henvises til Beredskabsstyrelsens brev af 29. april 2009 om risici ved oplagring af brandfarlige væsker.

6.2 Fastlæggelse af serviceniveau

Ved fastlæggelsen af serviceniveauet anvendes typisk en række af de data og oplysninger, der er indsamlet i forbindelse med udarbejdelse af risikoprofilen. Det drejer sig dels om udrykningsdata, dvs. data om stedfundne hændelser, dels om oplysninger om hændelser, der – med større eller mindre sandsynlighed – kan forventes at indtræffe.

For så vidt angår udrykningsdata, kan det som nævnt ovenfor være Beredskabsstyrelsens ODIN-database, der har relevans for den enkelte kommune. ODIN indeholder en række oplysninger om de enkelte udrykninger, og der er endvidere i ODIN indbygget GIS-moduler (Geografisk Informations System), hvorved bl.a. udrykningsdata kan præsenteres i relation til kommunens geografi. Omkring anvendelsen af ODIN kan peges på følgende opmærksomhedspunkter:

Validiteten af ODIN data

Det er kommunernes ansvar at registrere og indberette data i ODIN. For at kunne drage nytte af de registrerede udrykningsdata er det vigtigt, at validiteten af dataene ikke kan anfægtes. Kommunerne skal derfor være særligt opmærksomme på kvalitetssikringen af disse data, da dette dels vil sikre, at kommunerne opfylder ODIN-cirkulærets krav, dels vil være af væsentlig betydning for anvendelsen af ODIN-data til den videre udvikling af kommunens risikobaserede dimensionering, herunder revision af dimensioneringsplanen.

Anvendelse af ODIN-GIS

Det er via ODIN-GIS muligt at udarbejde kort med angivelse af de enkelte brandstationers udrykningstider til de forskellige områder i kommunen, hvorved de enkelte brandstationers udrykningsområde kan optimeres, således at en udrykning til et givet sted i kommunen altid afsendes fra den nærmeste brandstation.

Ved netop denne anvendelse af ODIN-GIS har Beredskabsstyrelsen imidlertid konstateret, at flere kommuner har valgt en fremkommelighed i GIS-modulet på 90-100 pct. (en fremkommelighed på 100 pct. er ensbetydende med en kørselshastighed på 120 km/t på motorveje, 100 km/t på hovedveje og 80 km/t på byveje). Dette er efter Beredskabsstyrelsens opfattelse meget optimistisk, idet det især i mange byområder må anses for at være uopnåeligt/uansvarligt. I disse tilfælde bør fremkommeligheden måske vælges som 70 pct. (70 km/t på hovedveje og 56 km/t på byveje) eller endnu lavere.

ODIN-GIS kan endvidere anvendes til visuelt at angive udrykningernes geografiske placering på kort. Dette kan f.eks. anvendes som led i overvejelser om en fremtidig mere optimal placering af en brandstation eller en prioritering af eventuelle tiltag af forebyggende karakter.

Beskrivelse af serviceniveau

Der er ikke i bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab krav til, hvordan serviceniveauet skal beskrives. En række kommuner har valgt at beskrive serviceniveauet ved hjælp af udrykningstider til de forskellige dele af kommunen, mens andre har valgt at supplere med, hvilken udryknings sammensætning der vil blive afsendt til forskellige hændelsestyper. Endelig har nogle kommuner valgt at angive, hvor mange samtidige hændelser det kommunale redningsberedskab kan klare med egne ressourcer.

Beredskabsstyrelsen vil fremover sætte fokus på en mere detaljeret beskrivelse af serviceniveauet og finder det væsentligt, at serviceniveauet omfatter en beskrivelse af såvel udrykningstider som angivelse af det enkelte redningsberedskabs samlede indsatskapacitet. Det bør derfor angives, hvor mange og hvilke udrykningsenheder (herunder frivillige, der anvendes i akut-beredskabet) der under normale

omstændigheder vil kunne afsendes fra de enkelte brandstationer inden for planlagt afgangstid. Der vil således være tale om at angive den samlede "vagtstyrke" eller – for at bruge en tidligere anvendt betegnelse – det samlede antal slukningstog og bemanningen af disse.

6.3 Beredskabets dimensionering

I kapitel 5 er angivet en række eksempler på konkrete ændringer i dimensioneringen af kommunernes redningsberedskab i forbindelse med den risikobaserede dimensionering. Disse ændringer er meget specifikke og ofte bestemt af lokale forhold og lokale beslutninger. Beredskabsstyrelsen kan derfor ikke samlet give egentlige anbefalinger til konkrete ændringer i redningsberedskabets dimensionering i forbindelse med den kommende revision af dimensioneringsplanen.

Styrelsen har imidlertid bemærket, at en række kommuner ikke har forholdt sig til forhold, som kan have indflydelse på såvel det materielle som det mandskabsmæssige beredskab. Det drejer sig især om to forhold: varetagelse af indsatsen ved større og længerevarende hændelser og redningsberedskabets indsats i forbindelse med voldsomme vejrphænomener.

Endvidere har styrelsen bemærket, at der kan være basis for at styrke det tværkommunale samarbejde i nogle kommuner.

Større og længerevarende hændelser

I forbindelse med sådanne hændelser kan det være relevant at forholde sig til og evt. nærmere beskrive:

1. Afløsning af brandmandskabet og/eller anvendelse af assistancemuligheder fra det niveaudelte beredskab, herunder Beredskabsstyrelsens beredskabscentre og Den Frivillige Indsatsstyrke.
2. Den tekniske ledelse af indsatsen, herunder evt. etablering af en stabsfunktion, i situationer hvor politiet opretter kommandostade (KST). Der kan henvises til Retningslinjer for indsatsledelse.
3. Behovet for flere slukningstog og/eller aftaler med nabokommuner, herunder muligheden for at tackle flere samtidige hændelser som følge af indsættelsen ved langvarige hændelser.

Ovennævnte forhold kan med fordel beskrives i særlige planer eller instrukser.

Voldsomme vejrphænomener

Hyppigere og alvorligere storme, stormfloder, kraftige regnskyl, tørkeperioder mv. kan medføre behov for flere og mere ressourcekrævende indsatser og assistancer fra redningsberedskabet. Redningsberedskabet kan endvidere assistere i spidsbelastningssituationer, hvor andre aktører med beredskabsansvar ikke fuldt ud er i stand til at håndtere konsekvenserne. Det kan f.eks. dreje sig om bortpumpning af overfladevand og anden afhjælpning af storm- og vandskader, slukning af flere naturbrande, redningsopgaver af forskellig art samt indkvartering og forplejning af nødstedte og evakuerede.

Der vil således i fremtiden forekomme situationer, hvor redningsberedskabet kan forvente at skulle foretage massive indsatser, evt. i form af mange samtidige indsatser, på grund af den store geografiske spredning af konsekvenserne af voldsomme vejrphænomener. Nogle af disse vejrphænomener vil være mere eller mindre landsdækkende, f.eks. orkan og snestorm, mens andre vil være mere lokale, f.eks. risikoen for oversvømmelser.

Der er allerede sket en vis tilpasning af beredskabet bl.a. som følge af orkanen i 1999 og de senere års stormfloder og oversvømmelser. Som eksempel kan nævnes anskaffelse af pumper, afstivningsmateriel, faldsikringsudstyr, mobile generatorer, køretøjer med forbedret vadeevne (køreegenskaber) i

oversvømmede områder, specialmateriel til brug ved naturbrande mv. Denne udvikling forventes at fortsætte i både det statslige og det kommunale redningsberedskab.

Kommuner, der kan blive ramt af lokale vejrfænomener, bør derfor være særligt opmærksomme på at inddrage scenarier herom i dimensioneringsplanen, såfremt det ikke allerede er sket.

Tværkommunalt samarbejde

I en række af de nye større kommuner, hvor beredskabet nu – som følge af kommunesammenlægningen – omfatter et (større) antal brandstationer, har der været en tendens til at tilpasse de enkelte brandstationers dækningsområde således, at der altid afsendes en udrykning fra den nærmeste eller hurtigste brandstation i kommunen. I nogle kommuner er man gået et skridt videre, således at også nabokommuners brandstationer indgår i beredskabet med henblik på at få hjælpen frem så hurtigt som muligt.

Beredskabsstyrelsen skal opfordre til, at flere kommuner anvender denne tilgang, hvilket landsdækkende set vil kunne bidrage til en optimering af det samlede beredskab. Det skal i den sammenhæng påpeges, at det ikke kun er den geografiske afstand, der er udslagsgivende for valg af "nærmeste" brandstation. En væsentlig faktor for dette valg er den faktiske køretid, og Beredskabsstyrelsen har som tidligere nævnt udviklet GIS-funktioner i ODIN, som vil kunne hjælpe til at beregne køretider fra de enkelte brandstationer.

6.4 Uddannelse og øvelse af brandmandskabet

Kompetencebehov og uddannelsesniveau

I *Forslag til disposition for plan for det kommunale redningsberedskab (risikobaseret dimensionering)* er det beskrevet, hvordan uddannelse på såvel det afhjælpende som det forebyggende område kan medtages i planen.

Hovedtendensen i de første planer har været, at kommunerne alene har henvist til, at mandskabet gennemfører de lovpligtige uddannelser. I de typiske planforslag fremgår det således ikke, på hvilken måde der sikres en forbindelse mellem dimensioneringsgrundlaget (de konstaterede risici), kompetencebehovet og kompetenceudviklingen for personalet. Det gælder både på det forebyggende og det afhjælpende område.

Når kommunerne skal vurdere det fremtidige kompetencebehov og uddannelsesniveau, kan der derfor med fordel sættes fokus på de scenarier, der kræver særlige kompetencer eller uddannelser. Det kunne eksempelvis være særligt omfattende hændelser, hændelser hvor der skal anvendes specialmateriel eller flere samtidige hændelser.

Øvelsesaktiviteter

I *Forslag til disposition for plan for det kommunale redningsberedskab (risikobaseret dimensionering)* er det ligeledes beskrevet, hvordan øvelsesaktiviteter kan indgå. Den altovervejende tendens i de første planer har været, at øvelsesvirksomheden ikke – eller kun i meget begrænset omfang – indgår som et element i afprøvning eller udvikling af kommunens redningsberedskab.

Beredskabsstyrelsen har ved tilrettelæggelsen af eksempelvis *Obligatorisk vedligeholdelsesuddannelse Indsats 2009* med lektionerne 9 – 12 åbnet mulighed for at afholde lokalt tilrettelagt øvelsesvirksomhed. Det er således muligt inden for de eksisterende rammer at afholde øvelsesvirksomhed på særligt udvalgte scenarier og/eller på scenarier, hvor der er planlagt for assistance fra andre kommuner eller fra Beredskabsstyrelsen, og derved træne redningsberedskabets evne til at indgå i større sammenhænge.

Som afsæt for disse øvelser kan således anvendes mødeplaner og lignende, hvori enheder fra niveau 2 og niveau 3 beredskabet kan indgå. Endvidere vil det være muligt at deltage i de statslige centres øvelser.

Herudover bør der indarbejdes planer for, hvordan øvelsesvirksomhed anvendes som et element i afprøvningen og udviklingen af beredskabet.

6.5 Det forebyggende område

Beredskabsstyrelsen opfordrer til, at kommunerne ved udarbejdelse af kapacitetsanalyserne af de udvalgte scenarier angiver de forebyggelsestiltag, der kan forventes at have en gunstig indvirkning på scenariernes hyppighed eller konsekvens.

I forbindelse med sammenfatningen af kapacitetsanalyserne bør der drages en konklusion på behovet for konkrete forebyggelsestiltag i kommunen. Konklusionen vil naturligt afspejle en faglig prioritering, hvor det f.eks. kan være relevant at tage følgende i betragtning:

- Hvilke forebyggelsestiltag har efter kommunens hidtidige erfaringer haft størst effekt?
- Hvilke forebyggelsestiltag har andre kommuner gode erfaringer med?
- Hvilke forebyggelsestiltag supplerer det afhjælpende beredskab i yderområder eller områder med en særlig risikoprofil?

Da det er vigtigt at have en åben dialog om kommunens serviceniveau, bør eventuelle forslag til styrkelse af det forebyggende område ledsages af en oversigt over de ressourcer, der er nødvendige for at gennemføre tiltagene.

Kommunen kan i denne sammenhæng overveje mulighederne for at anvende frivillige til at bidrage til den forebyggende indsats.

I de seneste år er der kommet mere fokus på farlige virksomheder og deres omgivelser. Redningsberedskabet ligger inde med stor viden om brand- og eksplosionsfarlige virksomheder, som det er vigtigt at få udnyttet i spørgsmål om arealplanlægning. Det vil derfor være særdeles relevant at beskrive samarbejdet med planmyndighederne i dimensioneringsplanen.

På tilsvarende måde bør det beskrives i planen, hvordan redningsberedskabets brandtekniske byggesagsbehandling efter beredskabsloven koordineres med bygningsmyndighederne.

Bilag 1 Forslag til disposition for plan

Forslag til disposition for plan for det kommunale redningsberedskab (risikobaseret dimensionering)

Dette forslag til disposition for planen for det kommunale redningsberedskab skal opfattes som et tilbud til kommunerne om et praktisk værktøj til brug ved det videre arbejde med den risikobaserede dimensionering.

Dispositionen indeholder de emner, der ifølge Beredskabsstyrelsens opfattelse bør medtages i den reviderede plan. Hvis kommunen følger den foreslåede systematik, bliver alle relevante emner således behandlet, og den reviderede plan bliver overskuelig.

Dispositionen er opbygget med en **Indledning** efterfulgt af to overordnede afsnit om **Kommunens risikoprofil** og **Forslag til det fremtidige serviceniveau for kommunen**. Disse afsnit vil naturligt kunne indgå i kommunens samlede beredskabsplan. Uddybende beskrivelse af de enkelte områder bør indarbejdes i tilhørende bilag.

Dispositionen er tilrettet på baggrund af de erfaringer, som Beredskabsstyrelsen har indhøstet i forbindelse med gennemgangen af de første planforslag, og bygger på *Håndbog i risikobaseret dimensionering* og på styrelsens oversigt over *Emner der bør medtages i kommunens plan for det kommunale redningsberedskab (risikobaseret dimensionering (RBD))*, der blev udsendt med brev af 16. august 2006.

Indledning

Her angives formål og baggrund for planforslaget. Endvidere oplyses tidspunktet for planforslagets behandling i beredskabskommissionen og beredskabskommissionens beslutning refereres.

Kommunens risikoprofil

Overskrift	Eksempler på indhold
<i>Faktuelle oplysninger om kommunen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Beliggenhed og udstrækning • Geografisk karakteristik, herunder byområder, erhvervsområder, kystområder, søer, havne, naturområder, kulturelle værdier, eventuelle særlige objekter, områder, særligt farlige virksomheder og andre brandsynsobjekter • Typer af erhverv og industri • Bebyggelsens karakteristika • Infrastruktur og forsyninger • Befolkningstæthed og befolkningssammensætning • Trafikforhold, herunder evt. ulykkestatistik • Andet

<p><i>Udrykningsstatistik X' år tilbage</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Udrykningstyper og antal pr. år i overordnede kategorier • Udrykningstyper fordelt på døgn/uge/måned/år • Statistik over udrykninger til objekttyper/bygningstyper/hændelsestyper • Oplysninger om samtidige hændelser • Oplysninger om blinde og falske alarmer • Oplysninger om assistancer (mellemkommunal bistand og bistand fra niveau 2 og 3) <p><i>Kortudsnit, tabeller, skemaer, diagrammer m.v. er gode visuelle objekter. Dette kan bl.a. udarbejdes på grundlag af ODIN GIS, der findes på www.odin.dk samt ODIN-statistikker, der findes på statistikbank.brs.dk.</i></p>
<p><i>Risikoidentifikation</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kort beskrivelse af metoden for den foretagne risikoidentifikation, herunder de væsentligste informationskilder og ressourcerpersoner • Tematisk oversigt over alle de identificerede risici (f.eks. baseret på 112-picklisten, bygningsreglementet eller temaer angivet i håndbogen) • Konklusioner på resultaterne af risikoidentifikationen <p><i>Kommunekort kan med fordel anvendes til at give visuelt overblik over risikoobjekter, risikoområder, hændelser/udrykninger og andre oplysninger, der skønnes relevante for risikoidentifikationen (jf. kommunebeskrivelsen og de statistiske oplysninger). Brand-synsobjekter kan bl.a. illustreres med ODIN GIS.</i></p> <p><i>Detaljer omkring risikoidentifikationen kan beskrives i bilag.</i></p>
<p><i>Risikoanalyse</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kort beskrivelse af metoden for den foretagne risikoanalyse • Tematisk oversigt over udvalgte risici og scenarier og en kortfattet begrundelse for udvælgelsen (<i>jf. de statistiske oplysninger</i>). • Risikomatrice med samlet oversigt over de udvalgte scenariers hyppighed og konsekvens • 1-3 eksempler på scenarie- og kapacitetsanalyse • Konklusioner på eventuelle dybdeanalyser • Resultaterne af kapacitetsanalysen, herunder oversigt over de fastlagte afhjælpende kapacitetsniveauer og forebyggende foranstaltninger (eksisterende og nye) for de analyserede scenarier • En sammenhæng mellem de udvalgte scenarier og alarmcentralens 112-pickliste • Konklusioner på resultaterne af risikoanalysen <p><i>Detaljer omkring risikoanalysen kan beskrives i bilag.</i></p>

Forslag til det fremtidige serviceniveau for kommunen

Overskrift	Eksempler på indhold
<p><i>Serviceniveauet for redningsberedskabets forebyggende kapacitet med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Forebyggende opgaver, som beredskabet løser fordelt på lovbestemte og frivillige opgaver • Særlige fokusområder • Ressourcer, f.eks. årsværk • Overordnede målsætninger og konkrete målparametre • Konklusioner på forebyggende kapacitet
<p><i>Serviceniveauet for redningsberedskabets afhjælpende kapacitet med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brandstationer • Teknisk ledelse af indsatsen • Brandmandskab, herunder indsatsledere, holdledere, brandmænd • Køretøjer og materiel • Afgang- og udrykningstider • Udrykningens sammensætning og bemanning • Håndtering af evt. samtidige hændelser • Assistancemuligheder (mellemkommunal bistand og bistand fra niveau 2 og 3) • Møde- og alarmeringsplaner • Vandforsyning • Ressourcer • Overordnede målsætninger og konkrete målparametre • Konklusioner på afhjælpende kapacitet <p><i>GIS, herunder ODIN GIS eller andre kort kan med fordel anvendes til at give visuelt overblik over udrykningstider, placering af beredskabsstationer og andre oplysninger, der skønnes relevante for serviceniveauet.</i></p>

<i>Indkvarterings- og forplejningsberedskab med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensionering af indkvarterings- og forplejningsberedskabet, herunder kapacitet, organisering og personel
<i>Frivillige i beredskabet med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i>	Eventuelle opgaver som løses af frivillige
<i>Uddannelse på de afhjælpende og forebyggende områder med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nuværende uddannelsesniveau og erfaring • Fremtidigt kompetencebehov og uddannelsesniveau set i forhold til de udvalgte scenarier • Overordnede målsætninger og konkrete målparametre • Plan for løbende sikring af, at målsætningerne opfyldes i form af vedligeholdelsesuddannelse, efteruddannelse, videreuddannelse m.v.
<i>Øvelsesaktiviteter med angivelse af eventuelle ændringer i forhold til det nuværende beredskab</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Nuværende aktivitetsniveau • Fremtidige lokale og regionale øvelsesaktiviteter, herunder stabs-, fuldskala- og samarbejdsøvelser, baseret på udvalgte scenarier <ul style="list-style-type: none"> - afprøvning af redningsberedskabet og/eller samarbejde med andre - træning af redningsberedskabet og/eller samarbejde med andre - udvikling af redningsberedskabet og/eller samarbejde med andre

HISTORISK